

**Екзархіатъ.** Отъ това врѣмя папа-та, като пръвъ духовенъ начальникъ на западнѣ-тъ црѣквѣ, станжлъ и свѣтскый владѣтель. По-юнашки отъ Лонгобарды-ты бранили си свободѣ-тъ Сакси-ти. Война съ Саксы-ты ся начинала въ 772 г. и траяла до 803 г. и почти всякъ годинѣ ся билъ Карлъ съ тѣхъ. Тѣи ужъ ся смирявали, нѣ чтомъ ся отдалечяше отъ тѣхъ Карлъ, тѣи, подбутнжти отъ свои-ты Херцогы, особено отъ Албоина и Вити-кенда, изново ся подвигали. Най-сѣтнѣ въ 803 г. Карлъ дакрай гы побѣдилъ и отвелъ много Саксы, та гы засѣлилъ по Галліѣ, а пакъ въ Саксонскѣ-тъ земѣ засѣлилъ Франкы. Сакси-ти пріѣли Христіанскѣ вѣрѣ и припознали надъ себе врѣховнѣ-тъ власть на Франкскый кралъ. Въ исто-то врѣмя Карлъ воевалъ и съ Славяны-ты, что живѣли на Релбѣ и Одерѣ, и съ Вилцы-ты, Сръбы-ты и други. Още по-страшни отъ Славяны-ты за Карла были Авари-ти. Авари-ти ся появили въ Европѣ въ V-ый вѣкъ и захватили Паноніѣ (Венгріѣ). Въ врѣмя на Карлово-то царствованіе тѣи нападали на прѣдѣлы-ты на Франкскѣ-тъ дръжавѣ и заключили были стѣжъ съ Баварскый Херцогъ Тасилона, кой-то желалъ да ся освободи исподъ властѣ-тъ на Франкы-ты; нѣ Карлъ въ 787 г. изненадѣнно дошълъ въ Баваріѣ, и прѣди да пристигнжтъ Авари-ти на помощь Тасилону, разбилъ го и заробилъ го. По Карла сынъ му Пипинъ докрай разрушилъ Аварско-то царство (756). Захванжтъ съ войнѣ на Вѣстокъ и Сѣверѣ, Карлъ не заборабилъ и Западъ; Арабскый намѣстникъ въ Сарагосѣ повикалъ го на помощь противъ Халифа Абдюрахмана, кой-то още въ 750 г. съставилъ отъ Испаніѣ Халифатъ, неподчиненъ на Халифата въ Азіѣ; Карлъ прѣминжлъ прѣзъ Пиринейскы-ты планины и покорилъ чясть отъ Испаніѣ до Р. Ебро. Слѣдъ всички тѣя усвоенія Франкската дръжава ся простирала отъ Ейдеръ на сѣверѣ до Тибръ